

การบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา
THE QUALITY MANAGEMENT IN SECONDARY SCHOOL

วิจิตรา สอนทะ¹
Wichittra Sonta¹
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล จำนวน 100 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล 300 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสอบถามยืนยันองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักและ 9 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ 1.1) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 1.2) การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1.3) การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน 2) การบริหารแผนกลยุทธ์ 2.1) การวางแผนกลยุทธ์ 2.2) การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 2.3) การติดตามและประเมินผลความสำเร็จ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3.1) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3.2) การสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในโรงเรียน 3.3) การสร้างค่านิยมในโรงเรียน และ 4) การติดตามประเมินผลและปรับปรุง มีค่าน้ำหนักปัจจัยอยู่ระหว่าง 0.501-0.812 สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมด ได้เท่ากับร้อยละ 52.95 และผลยืนยันองค์ประกอบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

คำสำคัญ : 1. การบริหารคุณภาพ 2. โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research article had the objectives as follows: 1) identify the components of quality management in secondary school 2) verify the components of quality

¹ นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ PhD students Doctor of Philosophy, Department of Educational Administration, Silpakorn University
Corresponding author; Email: Wichittra_@hotmail.com

(Received: 5 January 2021; Revised: 20 January 2021; Accepted: 8 April 2021)

management in secondary school. The samples were 100 world class standard school. The respondents 300 persons. The research instruments were semi-structured interview, opinionnaire and questionnaire (for confirm the components). The statistical used for data analyzing were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and content analysis.

The research findings were as follow: The components of quality management in secondary school consist of 4 main components and 9 sub-components were 1) Academic Management 1.1) Participatory academic management 1.2) Enhancing learning environment 1.3) Enhancment of learner's competencies 2) Strategic management 2.1) Strategic planning 2.2) Strategy implementation driving 2.3) Monitoring and Evaluation of Achievement 3) Human resource development 3.1) Continuous personal development 3.2) Build up of satisfaction and engagement in school 3.3) Build up of school core value and 4) Monitoring Evaluation and improvement. The factor loading of observed one variable values between 0.501 to 0.812. Variance of variable can explain 52.95 percent and the experts confirmed that the components they were accuracy, propriety, feasibility and utility.

Keywords : 1. Quality management 2. Secondary school

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งด้านการศึกษาเป็นแรงผลักดันสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา คุณภาพการศึกษาเป็นตัวชี้วัดประการหนึ่งและเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันในระดับสากล ดังนั้น แต่ละประเทศจึงต้องมีการเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะการปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคใหม่อย่างรู้เท่าทัน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ประเทศไทยมีเป้าหมายการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสู่ระดับสากล โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 ถือเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล และปรับปรุงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนในโครงการ เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เช่น ผลคะแนน O-NET, GAT, PAT, PISA และ TIMSS ของนักเรียนซึ่งอยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น จากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียน

มาตรฐานสากล พบว่าการดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางคู่มือการดำเนินการที่กำหนดให้ในมิติของการบริหารจัดการ ถือได้ว่าเกิดประสิทธิผลแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการใหม่ยังไม่มีประสิทธิผล และจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 พบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางฯ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะ การคิดวิเคราะห์ การฝึกใช้ความคิด และการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ผู้เรียนยังขาดโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริง การทดลองและการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) และจากผลการวิจัยของดิเรก วรณเศียร และคณะ เรื่องการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัญหาการติดตามผลการใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้ใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ในการบริหารจัดการโรงเรียนจนครบช่วงชั้นแล้วนั้น เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการโรงเรียนและเกิดปัญหาในการบริหารโรงเรียนตามคุณลักษณะของความเป็นมาตรฐานสากลทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) การบริหารจัดการระบบคุณภาพ (Quality System Management) ซึ่งทุกโรงเรียนต่างก็เร่งพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ (ดิเรก วรณเศียร และคณะ, 2553) จากปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารคุณภาพในโรงเรียน และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการศึกษา และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษาในโรงเรียนอื่นๆ หน่วยงาน องค์กร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ก้าวสู่ความมีคุณภาพ และได้มาตรฐานระดับสากล อันจะเกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารคุณภาพ
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาพัฒนาต่อยอดเป็นรูปแบบในการบริหารคุณภาพ

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล จำนวน 1,287 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 100 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 1 คน และครู 1 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางประมาณการกำหนดขนาดตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% และใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ 30 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 17 โรงเรียน ขนาดกลาง 52 โรงเรียน และขนาดเล็ก 1 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม ได้แก่ การบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 100 โรงเรียน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ยืนยันองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบและบรรลุดังวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 5 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และครู ตอบแบบสอบถามเพื่อทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ตามลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์โดยการหาความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

5. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยวิธีการสกัดปัจจัยแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (varimax) โดยกำหนดข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งถือเกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรเข้าองค์ประกอบ 3 เกณฑ์ คือ 1) พิจารณาจากค่าความแปรปรวน (Eigen values) ที่มากกว่า 1 ขึ้นไป 2) พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป 3) พิจารณาองค์ประกอบที่บรรยายตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser, 2001) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ ได้จำนวนองค์ประกอบและค่าความแปรปรวนของตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ (Component)	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละ ของความแปรปรวน ของตัวแปร %	ร้อยละ สะสมของ ความแปรปรวนของ ตัวแปร Cumulative%	ค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละ ของความแปรปรวน ของตัวแปร %	ร้อยละ สะสมของ ความแปรปรวนของ ตัวแปร Cumulative%
*1	69.102	62.254	62.254	20.584	18.544	18.544
*2	3.372	3.038	65.292	16.213	14.606	33.150
*3	2.248	2.025	67.317	15.976	14.393	47.543
4	2.019	1.819	69.136	6.558	5.908	53.451
*5	1.626	1.465	70.601	5.997	5.403	58.854
6	1.471	1.325	71.926	5.394	4.859	63.713
7	1.435	1.293	73.219	4.523	4.075	67.788
8	1.299	1.170	74.389	3.839	3.458	71.247
9	1.220	1.099	75.488	3.426	3.087	74.333
10	1.127	1.015	76.503	2.249	2.026	76.360

องค์ประกอบ (Component)	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร % of Variance	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร Cumulative%	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues)	ร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร % of Variance	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนของตัวแปร Cumulative%
11	1.006	.907	77.410	1.166	1.050	77.410

* หมายเหตุ องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

จากตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการบริหารคุณภาพ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 1 ขึ้นไป มี 11 องค์ประกอบ และองค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสม ได้เท่ากับร้อยละ 77.410 และเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าแปรปรวนของตัวแปรมากกว่า 1 แต่ละองค์ประกอบที่มีตัวแปรสังเกตได้ (Observed variable) ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป พบว่า มีเพียง 4 องค์ประกอบ จำนวน 63 ตัวแปร ที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์

ตารางที่ 2 แสดงองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรที่สังเกตได้ขององค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ลำดับที่	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้
1	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 1.1	11	0.534 - 0.812
		องค์ประกอบที่ 1.2	7	0.640 - 0.720
		องค์ประกอบที่ 1.3	7	0.532 - 0.739
2	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 2.1	10	0.534 - 0.742
		องค์ประกอบที่ 2.2	5	0.558 - 0.809
		องค์ประกอบที่ 2.3	2	0.661 - 0.782
3	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 3.1	9	0.523 - 0.787
		องค์ประกอบที่ 3.2	5	0.591 - 0.783
		องค์ประกอบที่ 3.3	3	0.613 - 0.779
4	องค์ประกอบที่ 4	ไม่มี	4	0.501 - 0.638
รวม	4 องค์ประกอบ		63 ตัวแปร	

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักและ 9 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การบริหารวิชาการ 1.1) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 1.2) การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1.3) การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน 2) การบริหารแผนกลยุทธ์ 2.1) การวางแผนกลยุทธ์ 2.2) การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 2.3) การติดตามและประเมินผลความสำเร็จ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3.1) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3.2) การสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในโรงเรียน 3.3) การสร้างค่านิยมในโรงเรียน และ 4) การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุง โดยองค์ประกอบที่ 1 การบริหารวิชาการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.532-0.812 จำนวน 25 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1.1 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.534-0.812 จำนวน 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1.2 การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.640-0.720 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1.3 การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.532-0.739 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การบริหารแผนกลยุทธ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.534-0.809 จำนวน 17 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2.1 การวางแผนกลยุทธ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.534-0.742 จำนวน 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2.2 การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.558-0.809 จำนวน 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2.3 การติดตามและประเมินผลความสำเร็จ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.661-0.782 จำนวน 2 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.523-0.787 จำนวน 17 ตัวแปร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3.1 การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.523-0.787 จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3.2 การสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.591-0.783 จำนวน 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3.3 การสร้างค่านิยมในโรงเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.613-0.779 จำนวน 3 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.501-0.638 จำนวน 4 ตัวแปร

6. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 9 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 1.2) การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1.3) การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2) การบริหารแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การวางแผนกลยุทธ์ 2.2) การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การ

ปฏิบัติ 2.3) การติดตามและประเมินผลความสำเร็จ องค์ประกอบที่ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3.2) การสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในโรงเรียน 3.3) การสร้างค่านิยมในโรงเรียน และองค์ประกอบที่ 4) การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุง

2. องค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญที่ค้นพบจากองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาและสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 องค์ประกอบหลัก และ 9 องค์ประกอบย่อย เรียงลำดับน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1) การบริหารวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 1.2) การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1.3) การเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2) การบริหารแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การวางแผนกลยุทธ์ 2.2) การขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ 2.3) การติดตามและประเมินผลความสำเร็จ องค์ประกอบที่ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3.2) การสร้างความพึงพอใจและความผูกพันในโรงเรียน 3.3) การสร้างค่านิยมในโรงเรียน และองค์ประกอบที่ 4) การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องสมมุติฐานของการวิจัยว่า องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ สอดคล้องกับแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์ม บัลดริจ (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) เป็นการนำแนวคิดของการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) มาใช้เพื่อประเมินองค์การต่าง ๆ มีแนวคิดหลักในการดำเนินงานคุณภาพ 10 ประการ คือ 1) การบริการคุณภาพตามความต้องการของลูกค้า (Customer-Driven Quality) 2) ภาวะผู้นำ (Leadership) 3) การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) 4) การดำเนินการแบบมีส่วนร่วม (Total Participation) 5) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Fast Response) 6) การออกแบบคุณภาพและรักษาไว้ซึ่งคุณภาพ (Design Quality and Prevention) 7) มีช่วงระยะเวลาพัฒนา (Long-Range Outlook) 8) บริหารด้วยข้อมูลตามสภาพจริง (Management by Fact) 9) การพัฒนาหุ้นส่วน (Partnership Development) และ 10) การตอบสนองต่อชุมชน (Community Responsibility) (Acroro S. Jeromes, 2005) ขณะที่บวรศิลป์ เชาวน์ชื่น กล่าวว่า เกณฑ์นี้จะได้รับการทบทวนและปรับปรุงสม่ำเสมอเพื่อสะท้อนสิ่งที่ดีที่สุดใน (Best Practice) และสามารถช่วยผู้นำองค์กรให้สามารถบ่งชี้ถึงจุดเด่น (Strength) และโอกาสในการพัฒนา (Opportunity for Improvement) และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับในการปรับปรุงองค์กรไปสู่ระดับที่สูงขึ้น (บวรศิลป์ เชาวน์ชื่น, 2557) สอดคล้องกับแนวคิดแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ที่กล่าวว่า การนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติเข้ามาปรับใช้ในองค์กรนั้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปฏิรูประบบและการบูรณาการผลลัพธ์การ

ทำงานต่างๆ เข้าด้วยกัน จะมีการทำงานแบบมุ่งสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่สำคัญ มีการใช้แนวทางการจัดการ การดำเนินการแบบบูรณาการ มีการส่งมอบคุณค่าที่ดีขึ้นแก่ลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสีย ก่อให้เกิดการ ปรับปรุงประสิทธิภาพผลและขีดความสามารถขององค์กรโดยรวม และเพิ่มพูนศักยภาพการเรียนรู้ของ องค์กรและพนักงานของแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อความยั่งยืนขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และสอดคล้องตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีองค์ประกอบการบริหารระบบคุณภาพ แบ่งตามเกณฑ์ออกเป็น 7 หมวด ดังนี้ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้น นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัดการ วิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2557) สอดคล้องกับรังสรรค์ นกสกุล บุญเรือง ศรีเหรียญ และจู่ไร โชคประสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า องค์ประกอบที่มีผลทางตรงกับการบริหารระบบคุณภาพและการบริหารโรงเรียน มาตรฐานสากล คือ 1) ด้านธรรมาภิบาล 2) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารระบบ คุณภาพ และ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (รังสรรค์ นกสกุล บุญเรือง ศรีเหรียญ และจู่ไร โชคประสิทธิ์, 2555) สอดคล้องกับบุญยกุล หัตถกิจ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการ บริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านภาวะ ผู้นำ (Leadership) 2) ด้านการจัดการกระบวนการ (Process Management) 3) ด้านการวางแผน เชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) 4) ด้านการสร้างทีมงาน (Team Working) 5) ด้านการประเมิน ตนเอง (Self-Assessment) 6) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (Student and Stakeholders) และ 7) ด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี (Information and Technology) (บุญยกุล หัตถกิจ, 2556) สอดคล้องกับสุริยา หัวหาญ รัชชัย จิตรนันท์ และวีรพล สารบรรณ ได้ศึกษารูปแบบ การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียน 4) แหล่งเรียนรู้ 5) การบริหาร จัดการ 6) เครือข่ายร่วมพัฒนา และ 7) การพัฒนาระบบสารสนเทศ (สุริยา หัวหาญ รัชชัย จิตรนันท์ และวีรพล สารบรรณ, 2559) และสอดคล้องกับสมาพร ลีภัยรัตน์ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อย จันท์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา พบว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การพัฒนาบุคลากร 3) การ สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) การสร้างทีมงานในการพัฒนานักเรียน 5) การควบคุมคุณภาพ 6) คุณภาพนักเรียน 7) การนำนโยบายคุณภาพสู่การปฏิบัติ และ 8) การบริหารจัดการ (สมาพร ลีภัย รัตน์ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อยจันท์, 2560) และจากผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหาร คุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ สอดคล้องกับสมาพร ลีภัยรัตน์ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อยจันท์ ได้ศึกษารูปแบบการบริหาร คุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา พบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา ทั้ง 8 องค์ประกอบ มีความถูกต้องความเหมาะสม ความ

เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก (สมาพร ลีภัยรัตน์ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อยจันทร์, 2560)

8. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำองค์ประกอบที่ได้จากผลงานวิจัย ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน โดยการกำหนดเป็นนโยบายหรือวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การบริหารจัดการในโรงเรียน ควรมีการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมเสริมการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมกับนานาชาติได้

8.2.2 ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในโรงเรียน สร้างความพึงพอใจและความผูกพันในองค์กร เพราะความผูกพันต่อองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรและจะทุ่มเทกำลังความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ ตามบรรลุปเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวิจัย รูปแบบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

8.3.2 ควรศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

9. บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง

Norgaard, R. makers, lobbyists, activists and environmental managers in business, in addition to academic researchers in the range of disciplines addressed: economics and political science, as well as various areas of environmental science and policy analysis'.-Andrew Stirling, University of Sussex, United Kingdom.

ดิเรก วรณเศียร ประสิทธิ์ เขียวศรี และนพรุจ ศักดิ์ศิริ. (2553). การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บวรศิลป์ ชาวนนชื่น. (2557). การประยุกต์ใช้เกณฑ์ด้านการศึกษาของมัลคอล์มบัลดริจ (Malcolm Baldrige Education Criteria) เพื่อบูรณาการการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารประกันคุณภาพ.

บุญยกุล หัตถเกี. (2556). รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก. ปริญญาคุชฎบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

- รังสรรค์ นกสกุล บุญเรือง ศรีเหรียญ และจู่โร โโชคประสิทธิ์. (2553). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 6(1), 61-76.
- สุริยา ห้าวหาญ ธัชชัย จิตรนันท์ และวีรพล สารบรรณ. (2559). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(3), 202-220.
- สมภาพ ลี้ภัยรัตน์ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อยจันทร์. (2560). รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(100), 261-273.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *โรงเรียนมาตรฐานสากลคู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2557). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลปี 2557-2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผศ. ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผศ. ดร. มัทนา วังถนอมศักดิ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้คำปรึกษา แนวคิด และคำแนะนำ พร้อมทั้งให้ความกรุณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ด้วยความเมตตาตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกท่านที่ให้ออกแนะหน้ในการตอบแบบสอบถามวิจัย ทำให้วิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยดี และขอขอบคุณกัลยาณมิตรเพื่อน พี่ น้อง ปริญาเอกรุ่น 14 และบุคลากรภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ตลอดจนครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบุชา คุณบิดา มารดา บุรพาจารย์ และผู้มีอุปการะทุกท่าน ที่ได้ให้ชีวิตและสติปัญญาแก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในชีวิต